

Wilhelm Matzka (1798–1891)

Michaela Chocholová
Fyzika I

In: Michaela Chocholová (author); Ivan Štoll (author): Wilhelm Matzka (1798–1891). (Czech). Praha: Matfyzpress, 2011. pp. 140–142.

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/402192>

Terms of use:

© Michaela Chocholová

© Ivan Štoll

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

NATÜRLICHSTE BERECHNUNG
MUSIKALISCHER TONLEITERN.

VON

Prof. Dr. **WILHELM MATZKA**,
K. K. REGIERUNGSRATH UND ORDENTL. MITGLIED DER K. BÖHM. GESELLSCHAFT DER WISSENSCHAFTEN.

(Abhandlungen der k. böhm. Gesellschaft der Wissenschaften. — VII. Folge, 2. Band.)
(Mathematisch-naturwissenschaftliche Classe Nr. 6.)

P R A G.
Verlag der königl. böhm. Gesellschaft der Wissenschaften. — Druck von Dr. Ed. Grégr.
1888.

FYZIKA I.

Tato kapitola přibližuje Matzkovu pedagogickou činnost ve fyzice a stručně naznačuje zaměření jeho odborných aktivit a prací.

Fyzika provázela Matzkův život již od dob vysokoškolského studia v Praze. V druhém ročníku filozofické fakulty se prostřednictvím přednášek profesora Franze Ignace Cassiana Hallaschky (1780–1847) poprvé seznámil s matematickou fyzikou. Znalosti v této oblasti si dále prohluboval, když jako člen vídeňského sboru bombardýrů využíval možnosti navštěvovat výuku na univerzitě. Poslouchal přednášky z vyšší matematiky a fyziky, které vedl profesor Andreas von Ettingshausen (1796–1878), jenž se stal později Matzkovým blízkým přítelem.

V pozici podporučíka působil W. Matzka ve sboru bombardýrů zároveň jako profesor vyšší matematiky. Vyučoval především matematickou analýzu a analytickou geometrii, v letech 1835 až 1837 přednášel frekventantům sboru vyšší mechaniku.²²¹

Na počátku 50. let 19. století získal W. Matzka místo řádného profesora matematiky na pražské univerzitě. Do svých přednášek zařazoval i aplikace vyšší matematiky ve fyzice. Vypisoval tak přednášky z analytické mechaniky a optiky, které byly charakterizovány následovně: *Analytische Mechanik, auf Grundlage der Infinitesimalrechnung und ihre geometrischen Anwendungen; Analytische Optik, mit Voraussetzung der Infinitesimalrechnung und höheren analytischen Geometrie*. Na počátku akademického roku 1855/1856 mu bylo navíc svěřeno suplování neobsazené stoličky matematické fyziky, které zastával po celou dobu svého působení na univerzitě, tj. až do roku 1870/1871. V přednáškách se střídavě zabýval statikou, dynamikou, optikou, akustikou, naukou o magnetizmu, elektřině, teple, světle a vlnění.²²²

Mnoholetá pedagogická činnost spojená s matematickou fyzikou se pochoitelně odrazila také na zaměření Matzkových odborných prací. Sepsal 4 poměrně rozsáhlá pojednání [M46], [M48], [M62], [M68] a 10 kratších či delších článků [M10], [M37], [M39], [M47], [M49], [M51], [M52], [M57], [M59] a [M69]. Otištěny byly v odborných časopisech *Archiv der Mathematik und Physik*,

²²¹ Biografické slovníky [P] (Bd. 1, str. 83) a [W] (str. 127) uvádějí W. Matzku jako autora třetího dílu učebnice *Vorlesungen über die Mathematik*, který je věnován mechanice, tj. *Georg Freiherrn von Vega, Vorlesungen über die Mathematik sowohl überhaupt zu mehrerer Verbreitung mathematischer Kenntnisse in den k. k. Staaten, als auch insbesondere zum Gebrauche des k. k. Artillerie-Corps. – Dritter Band. Mechanik der festen Körper*. Wien, 1839, 433 stran + 11 tabulek [M6]; první vydání viz Vega G., *Vorlesungen über die Mathematik. Dritter Band, welcher die Mechanik der festen Körper enthält*. Wien, 1788, 528 stran + 11 tabulek. Po pečlivém studiu čtyřdílné učebnice *Vorlesungen über die Mathematik* a vzájemném porovnání jednotlivých dílů a vydání nelze tuto informaci potvrdit. W. Matzka přepracoval a pod svým jménem vydal pouze první a druhý díl (po řadě [M4] a [M3]), které jsou hodnoceny v samostatné kapitole *Učebnice*.

²²² Podrobně viz faktografická příloha: *Přehled pedagogické činnosti Wilhelma Matzky – Na univerzitě v Praze, zpracovaný podle seznamů přednášek pražské univerzity Ordnung der Vorlesungen an der k. k. Universität zu Prag 1850/51, . . . , 1870/71*.

Abhandlungen der königlichen böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften, Sitzungsberichte der königlichen böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften a Annalen der Physik und Chemie. O fyzikálně orientovaných tématech rovněž příležitostně přednášel na zasedáních *Královské české Společnosti nauk*. Stručné výtahy z jeho vystoupení jsou zachyceny jako [M40], [M44] a [M45].

* * * * *

Literatura

- [No] Nový L. a kol., *Dějiny exaktních věd v českých zemích*, Academia, Praha, 1961.
[P] Poggendorff J. Ch., *Biographisch-literarisches Handwörterbuch zur Geschichte der exakten Wissenschaften*, Bd. 1–3, Johann Ambrosius Barth, Leipzig, 1863, 1898, 1904.
[W] Würzbach C., *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich*, 17. Theil, k. k. Hof- und Staatsdruckerei, Wien, 1867.